Państwowa Operetka w Lublinie

MIŁOŚĆ CYGAŃSKA

NAWET Z DROBNYCH KWOT
WPŁACANYCH SYSTEMATYCZNIE
NA KSIĄŻECZKĘ PKO
UROŚNIE SUMA, KTÓRA POZWOLI
ZREALIZOWAĆ
TWE ZAMIERZENIA

PAŃSTWOWA OPERETKA
W LUBLINIE

MIŁOŚĆ CYGAŃSKA

MUZ. FR. LEHARA

PROGRAM

PREMIERA

12 STYCZEŃ 1957

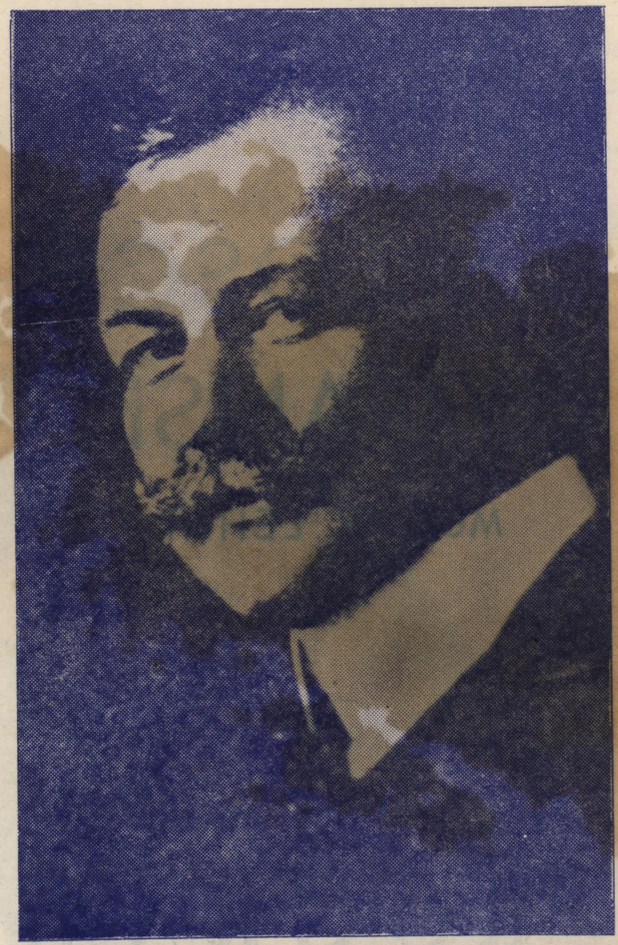

FRANCISZEK LEHAR

FRANCISZEK LEHAR

Twórca „Miłości cygańskiej", Franciszek Lehar (1870—1948), urodził się w Komarom, na pograniczu węgiersko-słowackim. Ojciec jego był kapelmistrzem wojskowym. Kultura muzyczna domu Leharów miała poważny wpływ na przyszłego kompozytora. Pierwsze swoje kompozycje muzyczne tworzy Lehar jako sześcioletni chłopiec. W roku 1882 rozpoczyna studia w praskim konserwatorium, gdzie profesor Bennewitz kształci go na mistrza skrzypiec. W tymże czasie zapoznaje się młody Lehar z Dworzakiem i zyskuje jego uznanie za kompozycję „Sonate antique". W Roku 1888 obejmuje Lehar stanowisko kapelmistrza teatru w Elberfeld-Barmen, a następnie, wstępując w ślady ojca, zostaje kapelmistrzem wojskowym.

W tymże czasie powstają dalsze jego utwory: marsze, opery: „Rodrigo" i „Kukuschka", oraz operetki „Druciarz" i „Wiedeńskie kobietki". Ta ostatnia (1902) zwróciła uwagę publiczności na młodego artystę. Również i „Druciarz" obudził szczególne zainteresowanie, a to z uwagi na jego słowacki koloryt, co jak na owe czasy stanowiło nowość.

Sukces światowy przynosi Leharowi dopiero „Wesoła wdówka" (1905). Po niej nieprzerwanym pasmem powodzeń następują dalsze świetne kompozycje Lehara — a wśród nich: „Hrabia Luxemburg" (1909), „Miłość cygańska" (1910), „Ewa" (1911), „Gdzie skowronek śpiewa" (1918), „Biały mazur" (tytuł niemiecki): „Die blaue Mazur" (1920), „Taniec ważek" (1922), „Frascquita" (1922).

W latach 1922 do 1925 powodzenie operetek Lehara słabnie i krytycy zaczynają mu wróżyć „zmierzch świetności". Wtedy to niezwykłą niespodzianką staje się wystawiony w roku 1925 „Paganini", a dalsze sukcesy przynoszą kompozytorowi: „Carewicz" według Zapolskiej i Szarlita (1927), — „Fryderyka" (1928) i „Kraina uśmiechu" (1929). Z dużym uznaniem przyjęto również komedię muzyczną Lehara pt. „Giuditta" (1934). W tymże czasie następuje zmiana w upodobaniach muzycznych kompozytora i powstają jego pieśni „Towarzysze Odysa" (1937).

W dziedzinie muzyki lekkiej stanowi twórczość Lehara pozycję szczególną. Już w początkach swojej pracy staje on w rzędzie takich muzyków wiedeńskich, jak Reinhardt i Eysler, współdziałając z nimi w tworzeniu tak zwanej „młodszej operetki wiedeńskiej". Owa młodsza operetka wiedeńska, zdaniem znawców — nie zdołała osiągnąć poziomu artystycznego starej klasycznej operetki wiedeńskiej, reprezentowanej przede wszystkim przez Jana Straussa, ale na uwagę zasługuje dążność jej do unowocześnienia form muzycznych, do wzbogacenia melodii i urozmaicenia form tanecznych. Szczególnie wyraźnie zaznaczyło się to w kompozycjach Lehara, w jego pomysłowości, wyobraźni, w upodobaniach do folkloru i niezwykłej umiejętności harmonizowania melodii.

MIŁOŚĆ CYGAŃSKA

PAWEŁ BEM

JÓZEF TALARCZYK

JAN FABIAN

„Miłość cygańską" Lehara nazwano w oryginalnym tekście libretta „operetką romantyczną". Ta romantyczność, żywo wyrażona w prapremierze „Miłości" (Wiedeń 1910), utrzymała się przez szereg lat jako główny jej czynnik inscenizacyjny.

W latach międzywojennych romantyczność „Miłości" znacznie przybladła. Inscenizatorzy i reżyserzy chętnie ją ograniczali i główny nacisk kładli na rozwój intrygi miłosnej, na momenty komiczne i cygańskie fatalistyczne perypetie. W rezultacie określenie „operetka romantyczna" straciło na swym znaczeniu.

Zmieniają się czasy i upodobania publiczności, a wraz z nimi i koncepcje teatralne, z czym musi się liczyć każdy reżyser wznawiający jakieś stare dzieło. Paweł Bem postanowił nawiązać do koncepcji pierwotnej „Miłości" i uczynić ją romantyczną. Dlaczego? Są racje ku temu. Na stronicy tytułowej oryginalnego tekstu „Miłości" podano jako czas akcji widowiska początek XIX wieku i to ma swoje konsekwencje. Trudno bowiem wyobrazić sobie historię miłosną z początków XIX wieku bez owej tak charakterystycznej dla tych lat atmosfery romantycznej.

Nie chodzi tu oczywiście o Romantyzm przez duże „R". Sprawa ogranicza się do romantyzmu operetkowego, który z tamtym wiekiem niewiele ma wspólnego i żyje na swoich własnych prawach.

Atmosferę romantyczną „Miłości" tworzą: rzeka Czerna, jej szum czarodziejski, cudowne właściwości jej wody, księżyc, uczestnik miłości, taniec wodnic i wizja senna pięknej Zoriki. Nie jest to jednak romantyczność tylko dla odtworzenia kolorytu epoki. W tej atmosferze rozstrzygają się losy głównych bohaterów operetki i od fantastycznej wizji Zoriki zależy rozwój wypadków scenicznych. Owa romantyczna fantastyka jest prymitywna, stylizowana, uproszczona, niewiele w niej ludowości prawdziwej i sama w sobie stanowi ona tylko powtórzenie znanych skojarzeń, ale — jak to zwykle bywa w operetce — prymityw treści libretta rozrasta się, zabarwia i rozkwita niejako pod taktami muzyki. Ona nadaje całości właściwy sens i dlatego nie rażą w operetce sytuacje nieraz bardzo naiwne i uproszczone.

I jeszcze jedno: czy uzasadnione jest przypominanie widzom jakiejś dawnej cygańskiej historii miłosnej?

A jednak: „Baron cygański" Straussa, „Prymas cygański" Kalmana, „Miłość cygańska" Lehara i nasza umuzyczniona „Chata za wsią" Kraszewskiego to widowiska cieszące się dotąd szeroką popularnością, a to zapewne dla ich osobliwej, cygańskiej egzotyki. Konflikty miłosne, dramatyczne wydarzenia,

ALEKSANDER SOZAŃSKI

ZBIGNIEW KOZŁOWSKI

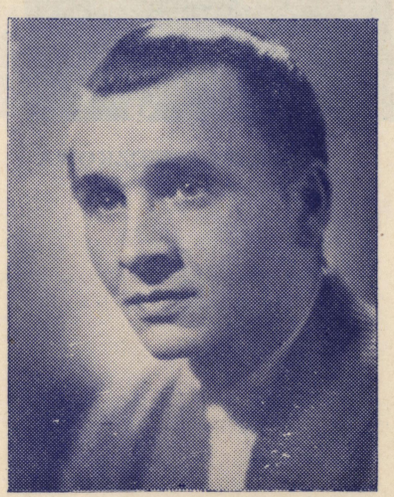

ZBIGNIEW KWIATKOWSKI

ZOFIA BRONIKOWSKA-KRAJEWSKA

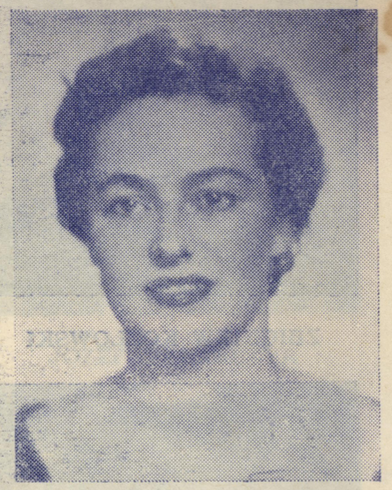

TERESA SIECZKOWA

wynikające z cygańskich „amorów", przysłowiowa „krew cygańska", tułacze życie, śpiewy, muzyka i tańce cygańskie, tajemnicze szepty czarnookich wróżbitek duma wodzów cygańskich, — wszystko to już mija. Wśród nowych norm społecznych i nowoczesnych urządzeń technicznych tabor cygański staje się anachronizmem, ale tyle było jakiegoś osobliwego uroku w tym życiu, że warto ku niemu wracać oczyma widowni teatralnej.

◆

LIBRETTO MIŁOŚCI CYGAŃSKIEJ

Zorika, córka bogatego bojara Dragomira, ma poślubić młodego Bojara Jonela Bolescu. Ale sprawa się komplikuje. W Zorice budzi się miłość do pięknego Cygana — grajka, Josziego. Zbliża się dzień zaręczyn. W domu Dragomira gromadzą się goście: Jolanta, Ilona, Kajetan, Dimiterscu i inni, pojawia się również Joszi, aby młodej parze „zagrać na weselu". Żałość młodego Cygana z powodu utraty kochanej Zoriki potęguje jeszcze poczucie krzywdy, jaką matce jego wyrządził Bolescu senior. Następuje jednak zwrot w akcji. Zorika daje się uwieść uczuciu i pragnie „pójść z Cyganem w świat". Ale niepokoi ją myśl o przyszłości i tu zaczyna działać stare wierzenie ludowe. Oblubienieca, która w dniu ślubu napije się czarodziejskiej wody z Czernej — ujrzy swoją przyszłość. Zorika pije ową cudowną wodę i zasypia w parku nad brzegiem rzeki. Przy śpiewie wodnic, w świetle księżyca i gwiazd, wśród szumu rzeki zaczyna się jej wizja senna, powstaje obraz jej przyszłości. W wizji tej Zorika idzie z Joszim w świat... ale miłość cygańska jest krótkotrwała i na próżno prosi Zorika kochanka o zawarcie z nią ślubu. Joszi godzi się tylko na ślub „cygański" i co więcej: zaczyna interesować się swawolną Iloną. Tymczasem towarzystwo w domu Dagomira bawi się wesoło. Jolanta uwodzi skromnego Kajetana, Ilona bawi się nieporadnością Dragomira i (po kilku szampanach) rzuca się Joszie'mu na szyję. Właśnie wchodzi Zorika i, widząc Joszie'go w ramionach Ilony, nabiera przekonania, że sen jej był rzeczywistością. Podchodzi więc do swego narzeczonego i podaje mu rękę na znak porozumienia. Ilona próbuje zatrzymać Josziego. Ten jednak odchodzi. Czeka go tułaczka.

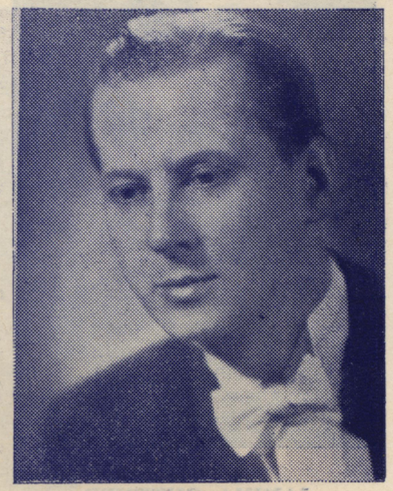

JERZY MOLENDA

JAN PRECIGS

JANINA GUTTNER

KRYSTYNA BAKIEROWSKA

CZESŁAW PRĘGOWSKI
Laureat nagrody artystycznej m. Lublina na 1957 r.

JAN ROWIŃSKI

HENRYK RUCKI

TADEUSZ WOŁOWSKI

DLACZEGO „CYGAŃSKA" – DLACZEGO „MIŁOŚĆ"

„Cygaństwo" nie jest tu rozumiane w znaczeniu dyskryminującym ten ciekawy, niezwykle utalentowany i trochę tajemniczy naród, jakim są Cyganie. We wszystkich językach świata używa się tego określenia dla niespokojnych duchów, — poetów, artystów, zwłaszcza aktorów teatru i życia, bez trwałego przydziału do miejsca i środowiska.

Lekkomyślni i o swoistej etyce odbiegają poglądami i zwyczajami od otoczającego ich elementu trwałego — od zaprzysiężonych tak zwanych „porządnych obywateli", — jak gdyby, Cygan nie mógł być porządny. Cygaństwo operetki Lehara polega na historycznej wprost żywiołowości tego rodzaju uczucia, do jakiego zdolni są Cyganie przez małe „c". Żywioł rozsadza ich uczucia, a szczerzy są tylko w pierwszych chwilach poznania.

W „Miłości cygańskiej" przedstawiamy najróżniejsze, prawie wszystkie rodzaje „miłości", zmysłową, dziecinną, małżeńską, naiwną, starczą, bohaterską. Wszystkie te rodzaje mają tu swój wyraz — poważny, czy wesoły. Nic też dziwnego, że sam Lehar uważał tekst tej operetki za najlepszy z tekstów, do których pisał muzykę, a muzyka jest tak piękna, że zdobyła dla swych wiedeńskich autorów — Paryż, i to nie byle jaką scenę („Teatr Opery Komicznej").

„Miłość Cygańska" stanowi też jeden z kamieni milowych operetki świata.

Tadeusz Wołowski

PAŃSTWOWA OPERETKA

W LUBLINIE

DYR. A. NIEMCZYNOWSKI

MIŁOŚĆ CYGAŃSKA

OPERETKA W 3 AKTACH

MUZYKA: FR. LEHAR

LIBRETTO: A. M. WILLNERA i R. BODANZKY'GO

PRZEKŁAD: A. KITSCHMAN i TAUROS

REŻYSERIA i INSCENIZACJA: P. BEM

OSOBY:

ILONA KEREZHAZA	— K. Bakierowska
JOSZI — skrzypek	— J. Molenda, J. Precigs
DROGOMIR — bojar	— J. Rowiński
ZORIKA — jego córka	— T. Sieczkowa, Z. Bronikowska-Krajewska D. Damiecka
JOLANTA — jego siostrzenica	— J. Guttner, F. Jagodzińska
JONEL BOLESCU	— P. Leoniec, P. Wojtczak
DIMITRESCU	— St. Kuśmierski (adept)
KAJETAN — jego syn	— Cz. Pręgowski, P. Wojtczak
MIKLOSZ	— H. Rucki
MOSZU	— Al. Sozański
JULIA	— W. Mika
PANI KEREM	— J. Górska (adept)
PANI SENDOR	— M. Malczewska (adept)
LACZI	— J. Madeński (adept)
ISTWEN	— St. Kuśmierski (adept)
OFICER I.	— E. Linde (adept)
OFICER II.	— Z. Zaród (adept)

oraz: Rumuni, Węgrzy, Cyganie, wieśniacy, dzieci, wodnice

Akt I. Zamek myśliwski Dragomira w Siedmiogrodzie, Akt II. Dwór Ilony Kerezhaza, Akt III. Sala w zamku Drogomira. Czas: początek 19 w.

BALET: W akcie I. — Taniec „węgierski" i tańce wodnic. W akcie II. Tańce cygańskie. W akcie III. Walc.

◆

Kier. artyst.	T. Wołowski	Oprac. liter.	Z. Gołębiowski	Dekoracje	E. Grajewski
Reżyser	P. Bem	Oprac. muz.	J. Talarczyk	Kostiumy	E. Fabian
Asyst. reż.	A. Sozański			Dyrygent	J. Talarczyk
Choreografia	J. Fabian			Chórmistrz	Z. Kozłowski
Asyst. choreogr.	Z. Kwiatkowski			Korepetytor	B. Kołodyński

Kier. techn. adm. — R. Saburyn

Inspektor sceny — M. Michałowski

FELICJA JAGODZIŃSKA

DANUTA DAMIĘCKA

PAWEŁ LEONIEC

PAWEŁ WOJTCZAK

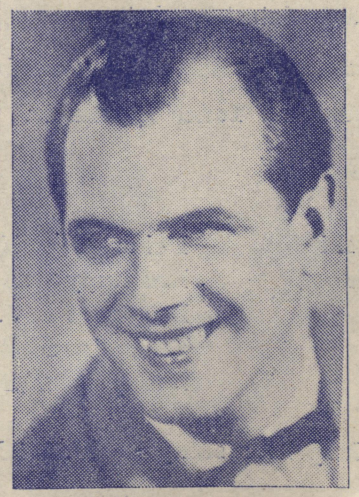

TADEUSZ SOSNOWSKI

HALINA KORDIALI
Solistka Baletu

ZESPÓŁ BALETOWY

Dobkiewicz Zbigniew
Jacewicz Regina
Kotarski Władysław
Miklasińska Hanna
Michlewski Mieczysław
Nadbereżna Wanda
Pomiankiewicz Stanisław
Sidorowicz Eulalia
Strojnowska Maria
Starzyńska Halina
Szczepańska Waleria
Woźniak Barbara
Wojtas Wiesław

EDWARD GRAJEWSKI
Dekoracje

EWA FABIAN
Kostiumy

DEKORACJE „MIŁOŚĆ CYGAŃSKA" AKT I

DEKORACJE „MIŁOŚĆ CYGAŃSKA“ AKT II

DEKORACJE „MIŁOŚĆ CYGAŃSKA“ AKT III

REPERTUAR BIEŻĄCY PAŃSTWOWEJ OPERETKI W LUBLINIE

Kierownik wokalny:
DANUTA DAMIĘCKA

Korepetytor:
BOGDAN KOŁODYŃSKI

Inspektor orkiestry:
TADEUSZ DRABIŃSKI

Inspektor chóru:
JANUSZ MADEŃSKI

Inspicjent:
MIECZYSŁAW MICHAŁOWSKI

DYREKCJA
PAŃSTWOWEJ OPERETKI
PRZYJMUJE
OGŁOSZENIA I REKLAMY
DO PROGRAMÓW

Kierownictwo techniczne:

RYSZARD SABURYN

Kostiumy wykonano pod kierunkiem:

EWY FABIAN

PRACOWNIE TEATRU:

Krawiecka damska	—	Czesława Paderewska
Krawiecka męska	—	Czesław Kowalewski
Stolarska	—	Stefan Ostrowski
Malarska	—	Tadeusz Osuchowski
Rekwizytor	—	Jadwiga Taracha
Elektryk	—	Józef Moczybroda
Brygadier sceny	—	Franciszek Strzyżewski

Redakcja: Ryszard Saburyn

Zdjęcia do programu wykonała pracownia fotografii artystycznej Cyprian — (Lublin)

Projekt plakatu i okładki: Jan Widmański

Oszczędzaj w P.K.O.

TRZEBA BYŁO SKŁADAĆ NA KSIĄŻECZKĘ PKO, TO MOGLIBYŚMY KUPIĆ DWA ROWERY I BYŁOBY PRZYZWOICIEJ

Lubelska Drukarnia Prasowa Zam. 321 7.I.57 A-15 10.000 B-5

CENA ZŁ 3.—

WYDAWCA: PAŃSTWOWA OPERETKA W LUBLINIE